

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rott minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.
Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozfordásáért rendelést tehetnek,
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethető helyben a szer-
kesztőségénél, vagy a helyb. könyv-
kereskedésekben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál a szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven fölvetetnek. A
beigatásért minden három hasábos
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díj számítottatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca Urmann Márton
műkereskedésében.

Kedd, augusztus 7. 1860.

32. szám.

Harmadik évi folyam.

☞ **Előfizetést még mindig elfogadunk félévre 3 ft.
15 krral és teljes számú példányokkal szolgál-
hatunk.**

A közvetett adózás rendszere, viszonyá- ban a nép anyagi művelődéséhez.

Az államtudományi irodalom habár nem is az ál-
lamgazdászati fogalmának meghatározására — nem
tekintve ennek bővebb vagy tágasabb értelmét — de
arra nézve még is tisztában vagyunk, hogy az az állam-
kormányzatnak ama tevékenységében áll, melynek irá-
nyául az állampolgárok jóléte ismerhető.

Ebből megértendő mindenki, miszerint az állam ér-
dekeit helyesen felfogó kormány államgazdászati felada-
tát abban fogja találni, hogy ama cél, tudni illik az ál-
lampolgárok jólétének elérésére megkívántató eszköz-
ket, helyesen előteremtse, kiképezze és gyarapítsa.

Kormányférfiak tehát, kik biztos sikerü törekvés-
sel ama feladatnak akarják szentelni tevékenységüket,
azon kell hogy legyenek, miszerint kitelhető legnagyobb
tökélylyel azon anyagi eszközök ismeretét magoknak
megszerezzék, melyek a nép szükségeinek fedezésére. te-
hát egyszersmind a nép gazdagságának megállapítására
szolgálnak. Továbbá igyekezniök is kell, helyes arányba
hozni a népnek gazdagságát alapító közegeit, az ezeknek
erősítésére, gyarapítására és termékenyítésére a kor-
mány részéről teendő intézkedéseivel; vagyis, a kor-
mányzat magasb álláspontjáról szólva: arányosítani a
nép gazdagodásának természetes, önszülté tényezőihez a
mesterkélts kormány által alakított tényezőket s így
ezen önhangzat által elérni azt, miből a státusok, né-
pek s majdan a világ jóléte fog keletkezni; tudni illik
a nemzeti vagyonnak kellő elosztását az egyes állam-
polgárok között, távol az újabb időkben felmerült esz-
telen theoriák utánzásától.

Eme fejtegetésben megismerjük az államgazdászati
fenebbi fogalmának szorosabb értelmét; tudni illik a
nemzeti gazdaságot, mely ugyis csak amannak egy része,
vagyis nélkülözhetlen alapzata; egyszersmind pedig leg-
biztosabb vezérfonala minden kormányzatnak, hogy utmu-
tatását követvén, azon igyekezetnek tantétélyeit képez-
hesse magának, melynek cselekvésége abban áll, hogy

az államgazdászati általános érdekében, a státushatalom
részéről minden népgazdászati irányzatok gyámolítassa-
nak, teljes erővel támogattassanak; természetesen nem
egyébért mint azért, mivel a nép anyagi erejében, még
pedig leginkább csak is abban alapulhat a nemzetek
erélye is; sűrögjenek bár ezek alkotmányos intézmények
területein vagy pedig legyenek korlátlan kormányzatra
határok közé szorítva.

Hogy ezen irányzatok csak akkor érhetik el cél-
jokat, ha a kormány államgazdászati igyekezeteivel s
ezeknek minden egyes tantétélyeivel öszhangzásba ho-
zatnak és viszont ismét emezek a kölcsönösség legszo-
rosabb értelmében amazokkal is, az sokkal világosabb,
mintsem hogy mellette csak legkevésbé is kellene szót
emelnünk. És imc a kormányoknak illetően törekvései-
ből, öszhangzásba hozni tudni illik államgazdászati in-
tézvényeit a népelet működéseivel, áll az államtudományi
tanok egyikének gyakorlati oldala, mely a népek anyagi
erejének kiképzésével tárgyilag foglalkozik.

Az államhatalom a nép vagyonából annyit vesz.
mennyire szüksége van, hogy kötelességében levő állam-
gazdászati céljait elérje, viszont kötelezettsége az álla-
dalom minden egyes tagjának is, vagyonából annyit át-
engedni a státus képviselőségének, hogy ez által az ál-
lamgazdászati célok legtágasabb értelemben elérthes-
senek.

A népvanyonból való vevés jogában és az abból
adás kötelezettségében fekszik tehát az állampolgárok
megadóztatásának fogalma; mely annyival nagyobb
mértékben kell hogy megtörténjék, mennyivel silányab-
bak a közvetlen államvagyon forrásai; ugymint: korona-
jóságok, ugy nevezett királyi haszonvételek, bányák sat.

Minden kérdésen kívül levén az államjog fonalán
immár, hogy a státushatalom okkal joggal bir az ország
valamennyi lakóit megadóztatni: mintegy magától szembe-
szökik azon sarkigazságbeli tétel is, hogy mindennemű
jog egyszersmind kötelességgel járván, az államhatalom
nem éppen csak csupán jogosítva van adó alá vetni az
ország minden lakóit, de egyszersmind mellőzhetlen és
lényeges feladatául kell hogy ismerje, az adó nemének
meghatározására, nem különben kivetésére és behajtá-
sának rendszerítésére mindazon figyelmet fordítani, mit
illetően úgy t. i. a honpolgárok vagyona, ennek egyeté-
misége a népvagyon, és a népgazdaság szent érdekei
azoktól igényelnek, kikre az a fejedelemtől, akár mint

korlátlan uralkodótól, akár pedig alkotmányos uton, biztatott.

Ezt vezérfonalul szem előtt tartván, ám tekintsük meg a hazánkban jelenleg fenálló adózási rendszert, hogy lássuk megfelel-e az a kormány fent említett feladatának? hogy vajjon előteremti- kiképezi- és gyarapítja-e kellőleg az állampolgárok jólétének elérésére megkívántató eszközöket?

Mellőzvéen azon kérdésnek ide nem tartozó cáfolását: hogy vajjon a közvetett vagy a közvetlen adó bir-e a nép anyagi mivelődésére tekintve előnnyel — minthogy ez csak államtudományi munkába tartozik — egy szökéssel oda állunk ezen kérdés eleibe: megfelel-e a közvetett adórendszer hazánkban, a kormányok kötelességökbéli államgazdászati feladatának?

Talán alkalmunk lesz a közvetett adórendszer többféle ágazatairól is időnkint egy két szót irni, de most egyelőre a közvetett adónak csak azon neméről kívánunk emlékezni, mely a köznép érdekét tartományunkban leginkább érinti; t. i. a mezőgazdasági pálinkaégetéstől fizetendő fogyasztási adóról.

Krassómege regényes tájain járván, talán senki figyelmét nem kerülte el azon szomorító látvány, hogy a ronda falvak megtekintésében elfárasztott szem és nyomasztott kedély, ott ama gyönyörű vidéken, a nyomor illetén színhelyeiből kiérvén és a természet megismerésében felvidulni kívánván, ott is csak nyomorúság élő jeleinél egyebet nem láthat. Nagy kiterjedésű, törpe, görbedt, mőhlepte és hernyókkal ellepett fákból álló, mindennemű állatok kártékony működései ellen el sem kerített szilvasokat; melyektől azért, mivel hogy bennök amolyan fanemű növények, pálinkaégetésre alkalmas gyümölcsökkel, majdnem vadon teremnek, a földadón kívül még az égett szeszes italok fogyasztására kiszabott közvetett adó is fizetendő.

Igy elmélkedik a nyomor megtekintésében elkeseredett utas; ámde másképen fogja fel a látmány által felidézett elmélkedést a nemzetgazdászati oldalról a haza boldogításáért buzgó honfi és szélesebb értelemben a népek anyagi mivelődésén töprenkedő emberbarát. Míg az utas, a szilvas birtokosának nyomorán elkeseredve, csak ennek tunyaságát vagy pedig csak a hatóságokat okozza, az alatt a két utóbbi az ész uralma alá keríti az érzerőt és meggondolja: vajjon nem kénytelenítetett-e a kormány a köznépnek eme habár szegényes iparágát is adó alá vetni; eszközül használni akarván az adóztatás ezen módját ugyan e nép anyagi létének javítására? a kormányt kedvezőleg illető feleletet találván, folytatja a kérdezősködést: ámde kiképezi és gyarapítja-e kellőleg a kormány ezen a nép jólétének elérése tekintetéből feltalált eszközt? vagy el lehet itt is talán mondani azt, mi 100 eset között 99-er közönségesen a legigazságosabb ítélet. Iliacos inter muros peccatur et extra.

Kezdjük tehát mi is kutatásunkat ezen kérdéssel:

Kénytelen volt-e a kormány a mezőgazdasági pálinkaégetést a fogyasztási adó alá vetni és miért?

Távol levén e kérdésnek politikai szempontból való megvilágításától, ragaszkodjunk az ama adórendszer törvényesítésekor fenforgott status-quo-hoz és mondjuk, hogy igen is kénytelen volt a kormány ezt tenni; mivel az állam kiadásai fedezésének tekintetéből meg kellett nyitni minden forrást, melyből habár a legcsekélyebb haszon is várható lett volna a zavart pénzügy rendezésére.

Tudván, hogy a magyar nem nézi közönnyel hazájának nemzetgazdasági állapotjait, és tudván, hogy délkelet vidékét annál inkább veszi figyelembe, mennyivel bizonyosabb, hogy ott lakó idegen ajku évszázados testvéreink mivelődése; szabadságuk iránti fogékonyságuk is azoktól függ, illik, hogy őszintén hozzáfogjunk a szükséges kérdések fejtegetésébe; és pedig hogy mindenekelőtt kérdezzük: Kiképezi és gyarapítja-e a kormány a mezőgazdasági pálinkaégetés megadóztatásában talált eszközt a nép anyagi jólétének fejlesztésére?

Kétfelé oszlik e kérdés; tudni illik kiképzésről és gyarapításról van benne szó. Az első alatt ne értsünk egyebet mint az adóköteles cselekvénynek műszabályzati oldalát; ugymint az utóbbi alatt ismét nem egyebet, mint az arra kötelezett állampolgárnak vagyombéli adótehetségét.

A kinek alkalma volt 1851 előtt a mezőgazdasági pálinkaégetést ad focum megszemlélni, az igen jól fogja ismerni az a körül akkoron általánosan elterjedve volt műszabályzati eljárást, főleg pedig román falvakban. Az erjedényekben lehetett látni penészes, kiforrt és nem ritkán elrothadt vegyanyagot, oda perzselt élő kérget, a tisztátalanul tartott üst fenekén és végtére a kész pálinkát régóta vagy soha ki nem öblített büzhődt hordókban. Ilyenek valának a pálinkaégetésnek készletszerei is; de hát még az eljárás az alátüzelt katlan körül!? — Ősi szokás szerint a szeszes üst alatt lobogott tűz jelzetül szolgálván mindenkinek a faluban, hogy a tűz gazdája (az üstnek nem mindenkor ura levén) szívesen látja az arra menők bár melyikét, habár mindnyáját is egy korty pálinkára, volt azután ilyen szeszes kamarában fogyasztása a még meg sem hűlt italnak oly nagy mértékben, hogy a szeszdus kamarás gazda danaidféle hordócskaira tekintve, nem ritkán csak azon vette magát észre, miszerint nagyon is igaz ama vers: sic vos non vobis mellificatis apes. Nem sajnálotta azonban még sem, és miért: mivel azzal megvilágosodott, hogy italnak adta a jó isten és — csekély érte az adó t. i. két forint az urodalomnak, egyéb semmi; habár száz akó is lett volna.

Ámde jött azután az említett év és azzal egy törvény, e mellé pedig egy őrség, mely a multnak nem rég elátkozott napjait, csakhamar kedvesekül tünteté a mezőgazdasági pálinkaégető szemei eleibe. És miért? mivel a törvény adó alá veté a szesz készítését és annak behajtása tekintetéből ellenörködési szabályokat állított a kormány, melyeknek lényege abban áll: rendtartást kíván az adóköteles szeszt-égető mezőgazdától és

a pálinkaégetés műszabályai alapján alkotott cikkeihez való alkalmazást.

Ezt tudván, szívesen elhallgatjuk, hogy e törvény hiba nélkül nincsen, elhanyagolván a népnek szokásait, és őszintén megvalljuk, hogy mind azon rend, mely most közel 9 év lefolyta alatt, a mezőgazdasági pálinkaégetésnél való eljárásban, nem csekély hasznára az avval foglalatostkodó mezőgazdának, érvényt nyert, majdnem egyedül ama törvény szigorának köszönhető és így nem csak megengedjük, hanem magunk is állítjuk hogy a kormány eme közvetett adó által az ez által előteremtett eszközt a nép anyagi jólét megállapítására kiképezte.

(Vége köv.)

Zsitvay Bence.

Tükörcdarabkák

a szegedi társas élet köréből.

Van ugyan nekünk helyben is lapunk, mely lelkes buzgalommal kezelve híven igyekszik élénk tükrözni szellemi életünk mozzanatait, de azért még elég van, mit más állásba s távolabbra helyezett tükrökből alkalmasabban lehet előtüntetni. Nem éppen Kakas M. nagy tükrét értjük, mely immár Üstökössé idomult át, s egyetmást üstökön kapva mutat föl, habár ebbe való is terem nálunk elég; de ennél is szelidebb mivoltu közlőny felé tartjuk inkább szellemarcunkat visszasugároztatásul, nehogy a mephistophelesi fortélynak csak gyanuárnyéka is essék reánk.

Gondolom mióta vasut által jöttünk az ország szívével összeköttetésbe, kezdett felőlünk ama hir szertelengni, hogy Pest után városunk a legelső magyar város; pedig sokan közöttünk kesernyés mosolyt villantnak e dicséret hallatára, s a véleményezésre nógatás után azt mormogják, hogy talán ez előtt valamivel inkább hitték volna ezt, midőn még nem igen volt, a ki állítsa; — meg aztán nem is éppen a szám mennyisége teszi az előnyt sat.

Haladásunk azonban nemcsak szembetünő, hanem fülbeötlő is, mert innen onnan már legelőkelőbb utcáinkon kopogós léptekkel haladhatunk a járda kövezetek szaporodása következtében, melyen a sarkantyuk pöngése is erélyesebb tempót fejez ki, mint a pallókon csoszogás vagy a porban halk tipegés közben. — Hogy az ép látású szemnek elég nézni valója van körünkben, az már szó nélkül is érthető. Hányat diszit a szép nemzeti öltöny, kitől se más se maga nem hitte volna még csak egy évvel is ezelőtt, hogy ráférjen a zsinór.

Mondhatnók igen alkalmasan ütött rajtunk a nemzeti viselet föltámadása, midőn már a mi legmagyarosabb viseletű iparosaink is nagyban neki eredtek a zsinórtalanodásnak; úgy hogy ősi ruházatuknak történeti emlék végetti lemásolásáról kelle gondoskodnunk.

Hüsitő s gondenyhitő árnyak jótékonyosságát is bővebben élvezhetjük már nemcsak az olasz katonák által kezdeményezett s városi hatóságunk által dicséretesen folytatott ujszegedi népkertben, hanem a tág Szé-

chenyi tért és gabona vásártért átszeldelő fasorok alatt is. S nem mondhatnók, hogy még e verőfénytelen napok folytán is kedves ne volna nekünk az árnyék. Az érintett sétányokon kívül fölkeressük hébekorba a felső városi Makkos erdőcske árnyait is, hol az árnyék enyhe alatt egy kis gymnastikai lejtést is rendezgetünk, persze hogy mint illik fényeset; — azonban — félre ne értezzünk — minden ártalmas tüntetési szándék nélkül, s legfőlebb egy egy poharat emelünk egyik másiknak életetésére, a haza jóllétére, leginkább pedig saját kedvünk élénkítésére, közbe közbe a „Szózat“ is járja.

Nehogy pedig csupán a szesz által villanyozotaknak látszassunk, elmondjuk, hogy bizony körünkben a szellem is élénk mozgalmat fejt ki. Imént egyesült néhány lelkes polgártárs a végett, hogy a társas életünkben koronkint kipattanó eszmeszikkákat, csattanós ötleteket, s furesaságokat összegyűjtve halhatatlanítás végett Kakas Márton urnak felküldje. Tudtunkra ily élc és tréfa részint kikészítve, részint nyers anyagként eddig is liferáltatott innét a pesti lapokba. Mondják, hogy az illetőktől ipar sat. adatok gyűjtése is telnek, s mint látom a Delejtű ilyesmiket jó néven venne, de még a helybeli lap is örömet bevinné ám: sőt a természet-tudományi bizottság díjazást is ígér a helyirati adatok gyűjtőinek. Meglehet tehát, hogy a mulatságos vállalat komolyba lép át, és a nevetetés helyett oktatásra való anyag szállítását vállalja magára a buzgalmas szövetség s így nem kis meglepetésünkre még is talál még valami kifejlődni amaz igénytelenül kiröpitett eszméből, mely mint helybeli lapunk tárgyalá a nagy Széchenyi nevét egy szerény, de üdvös szellemi munkásságu egylettel indítványozá közöttünk tevékenyen éltetni. Meglehet, mondjuk, mert hisz nem éppen határos a lehetlenséggel; de mivel csak is nagyon lehetséges, azért lenne különösen meglepő ebben az mi városunkban, hol a mi-ó dik, ó dik-féle kedvenc igeragozási szólásmódunk szerint a szellemi dolgok nagyon is hosszas megfontolódás után teljesítődnek. S a mily meglepő oly kedves is lenne az gondolom a hazai tudományosság előtt, ha mindazt saját magunk által önkéntesen és lelkiismeretes hűséggel följegyezgetve beszolgáltatni látná, a minek körünkben összegyűjtése végett eddig a szaktudósok távulról költséges utakat tőnek hozzánk, hogy itt csak félig meddig vagy épp igen fölületesen érthessék meg. Így fordult meg a mult hetekben közöttünk Fényes Elek statistikuskunk, a mult évben Szabó J. geológuskunk, az előbbi években külföldi szaktudósok és turisták, kik többé kevesebb gondosan vizsgálgatták vidékünk földtani, éghajlati, légmérséki s városunk ipar, kereskedelmi, sat. állapotait. De mindannyiak vizsgálata összesen nem nyújtja még teljes és mindenkép alapos ismertetésünket.

Valami nagyra termettséget vélünk mi abban, hogy mint hatalmas tényezők tetteink s miveleteink megírását egészen közönyösséggel a kétes hirre bizzuk, mint nagy részben őseink is tevék; a minek köszönhető most, hogy a mi névtelen jegyzőnk újra meg újra a meseirők vagy regeköltők közé soroltatik a rabulistika tudomá-

nyában alapos tudósokkal s legfőlebb egyes Dudikok vállalkoztak fürkészni, hogy hát ugyan mégis minnek tartásák tehát végleg a jámbor kronikást? — De vajmi nagyot tévedne, ki ebből indulva ki azt vetné föl okoskodásával — nb. e szó köztünk nem éppen jó keletű, uton utfélen halljuk a kötekedők szájából hangzani az ellene való tiltakozást: ugyan ne okoskodj; ez igen sürűen hallható óvás, valami nagyon jámbor hívő természetet látszik jellemezni, mely a gondolkodó ész teljes használatától is fél, vagy kötekedésnek véve benső békeszeretetünkről tanuskodik?! — mondom tehát öreg hibát ejten: okoskodásában — vagy ha inkább tetszik, — következtetésében, ki ebből azt sütné ki reánk, hogy mi a szellemiek iránt nem rokonszenvezünk. Van-e oly országos ünnepély a szellem nagyjai tiszteletére, mely nálunk nem viszhangzanék, sőt imént is ismételve kimutattuk, mikép hódolunk a Dugonics által tolmácsolt nemzeti szellemnek. E jelesünk emlékszozára tett nagy koszoru tanuja tulömlő lelkesedésünknek. — Csak a keserüleklü kritikus mondhatná, hogy mi inkább csak küljeleklben tüntetjük föl érzelmeinket; igen a kritikus, ki nek szavára a közvélemény ma már nem is hederint. — Aztán mily rágalom volna azt mondani, hogy csupán kimult jeleseket tisztelünk, és csak is néhányan még pedig azok is legfőlebb olcsó koszorukkal! Nem elég bö példa hozható-e föl, mint fogadjuk a közénk tekintő élő jeleseket, s mennyire emeljük a körünkben fejlődő ifju tehetségeket.

Valóban csak az ő hibájuk, ha sokszorta nagyobbá nem fogják magokat kinöni, mint sorsuk szabá, ugy megvendégeljük hébekorba serdülő szellemunkásainkat. Sőt ki egyéb biztatások szükségét vitatja, meggyőződhetik, hogy bizony a taps és koszorukban sem vagyunk fukarok, s nem is csak holmi haute crémefélék, de mélyen be a közép s alsóbb rétegek villanyoz már a szellem. Lapunk is tanuja mindennek, leghitelesebb adatok tudatják, hogy a Makkosban az iparos segédek valóban jelentékeny méltánylatot fejeztek ki egy itteni lelkes iparos irodalmár iránt. Azért is fájhat a foga nem egy aspirans költőnek a parnaszszusi dicsőségre. — Nem is hisszük, hogy oly lelkes iparos segédek, kik az irodalmat becsülettel szolgálni törekvő köteles mestert oly kedves meglepetésben részesítették, ne volnának reábirhatók olyatén hozzájuk illő legényegyletnek alakítására, minöt már egy pár honi városunk képes fölmutatni, minöt igen fontos okoknál fogva e sorok írója már évekl ez előtt ajánlgatott városunk iparos sarjadékinak célszerű fejlesztése s mivelődése előmozdítására, — mihelyest találkoznának, kik az eszmét körükben elég hathatósan tolmácsolnák. — Sz. Hiradónk is megpendítette ez ügyet már ez évben, de a gyakorlati hozzányulásig még ugy látszik sok ideig kellend kongatni. — Tudja az ég, szétszórtan szeret-e köztünk a jó eszme lengni, vagy mi; de annyi tagadhatlan, hogy jó indítványnak külön külön nagy számu helyeslöje mutatkozik, s még is a sok jó szándék oly ritkán bir valami jelesebb célra összealakulni. A ziláló idő borzongat-e szét vagy minboldogtalanságunk? de az üdvös cé-

lokra egyesülés alig sikerül köztünk. Nem birjuk elefedni, mit egy pár év előtt történt eseménykép halottunk egy jó barátunktól, hogy Tiszánk partjáu egyszerre állomásozott „Attila“, „Árpád“ és „Minerva“ gőzös. A két elsőnek hajós népét oly megható szavakkal hivogatta az utóbbinak egyik munkása, hogy sokan nem kissé csodálkoztak vonakodásukon, mig végre a fölígért borralaló néhányat még is valahogy reábirt a Minervához állásra. Attila s Árpád népe álljatok minél többen Minervához! E föl hívás ma sem lehet korszerűtlen.

A tiszaparton sokan andalognak szemlélgetve azt a vizen hemzsegő életet, mely nálunk kicsinyben a csinaiai vizi életét mutatja. Népünk is szereti a halak elemét magokkal a halakkal együtt. Idegenre meglepő látvány lehet ama nagy fáradalom, melyet lakóink ivóvizért tesznek, hogy őseink módjára, kik jelentékeny okoknál fogva kedvelték a folyamok és források közelében lakást, önként ömlő vízzel táplálkozhassanak; de sokkal meglepőbb lehet látni azt, mint rutitjuk be, mondhatni szándékosan ama nem jutányos vizet, melynek élvezésére a természettől utalva vagyunk, trágyával s mindennemü szeméttel ronditván Tiszánk azon partjait, hol leginkább meritjük mindennapi italunkat. E különös izlés a természetfolyam nagy körforgását nagyon is compendiosussá teszi ugyan; de az aesthetika szabályai val sehogy sem bir őszhangzatba jönni. — Ha pedig, mint illik, sőt kell is, az erkölcsiség ügyét hozzuk az izlés s illem tanával kapcsolatba, ez utóbbi tekintetben annyi szenny tanyáz e tiszteletre méltó Gangesünk partjain, mennyinek tisztára mosását alig lennének képesek eszközölni jótékony hullámai.

A ki honunk több városaiban létező közös kutak történeteit némileg ismeri, tudja, mennyi roszt hord azok köréből haza, különösen a gyarló nőcseledség, sokkal nagyobb adagot vivén majd mindegyikszere az erkölcsi mételyből keblében, mint a vízből korsójában. Quando conveniunt Ludmilla Sybilla Camilla sat. elgondolhatni, mint foly a szóözön. De nehezen hallható több lélekröthasztó beszéd valahol, mint nálunk az áldott Tisza partjain főleg néhány év óta, melyet az erkölcsi élet busító hanyatlása jellemez legkirivóbban. Hogy pedig a beszéd nem csupán árnyéka a cselekvésnek, mint egy régi bölcs mondá, hanem szülőanyja is, bö tapasztalás tanusítja ez érintett tekintetben is ugy, hogy csakugyan mondanak valamit, kik emlegetik, hány nőcseledet vitt jégre a Tiszára járás még a legmelegebb nyárban is; nem kis mérvben okozza ez is, hogy a népkerti ligetnek szeliden ugy nevezett jó madarai annyira szaporodnak meg, persze sok egyéb is. De ki győzne mindent apróra részletezni? Sokból álló volna az, meg nem árt a szóval is gazdálkodni, mint minden más jóra fordítható dologgal. Sokat csevegtünk egy időben társodalmi életünk kisebb nagyobb bajairól, mintha díjt nyertünk volna azért, hogy borsot hánytunk a falra, s komolyan töltögetők a mesés danaidák módjára a feneketlen hordót, és mégis, ha ugy a gondolkodás erre arra villantja szemeinket, még most is ugy látszik, mintha

ez vagy amaz még soha említve nem lett volna, sok jó lélek olyasmit is hallat, hogy biz ezt már rég kellett volna fölemlíteni, mert hát már akkor amugy is lehetne, mint a hogy van. Pedig biz azt emlegetheti akár ki fia még évtizedekig, s marad ugy mint volt. Mint valami eddig nem is álmódott fölfedezést tár föl egy-egy bölcselkedni megindult szellem, mi jó magunk által már az unalomig kongatva volt.

Meglátják kik megérik, mi minden jut át az eszmék országából a tények mezejére. Tervezés és ohajtás itt-ott mutatkozik jócskán, csak bimbájába nem fulladna. Az általunk régebben emlegetett Marostorkolat, vízvezetés, testgyakorlati intézet, fűvészkert, közkönyvtár sat. többé kevesbbé újra hallatszanak a jobb akaratuak közt; csakhogy a kivitel, a létesítés lehetőségét többnyire kétségbe vonják. Pénz, pénz és ismét pénz hozatik föl megakasztó gátul; és ha gyarló magunk amugy egész őszinteséggel oda merjük nyomintani; akarat, akarat és szellem; szánakozólag mosolyog akárhány olyan, kitől vajmi kitelnék egyedül magától is egyik vagy másik jelentékeny eszmének valósítása, ha nem éppen Széchenyi vagy Mikóféle áldozatkészéssel adna is lendítést az ügynek. — Vállalkozó lelkület hiányában nem volnánk mi éppenséggel, hisz ilyesminek olykor saját furfangos jelenségeit tapasztaljuk, de a mi delejtünk nem kellőleg tájékozta a netán jelenkező akaratot.

Mondhatná talán valaki, hogy üzleti természetünk fogékonyabb a magánhaszonnal kecsegtető vállalatokra, mint a közhasznuakra; de elég példa van reá, hogy rövid látó számítáznál fogva olyasokban is elejtjük gyakran a koncot, s nem versenyzünk a szemesebb idegekkel. — Nem a franciák vashidját értjük ezennel, — emlékszik ön? — vajmi nem ok nélkül mondók némi nyomatékka, hogy valamint a budapesti lánchid valódi angol mű, ugy ez igazi francia mű! Tessék szemügyre venni a szép téglából tarkán készült hidfőit s ennek már hathatósan átázott ivazeteit s ezeknek repedéseit, és nem csupa tréfa gyanánt fog hangzani megjegyzésünk. Egyébiránt nagyon jellemzi e mű is korunk törekvéseit. — Miért is számítani kétes századokra? Minden mulandó!

Azonban szabad legyen önt sok egyébre emlékeztetnünk, mikről köztünk a kedves emlékü tiszaparti andalgás alkalmával beszéd folyt. Elég mást és más színt hallhatott ön az óta s az előtt állapotaink felől; de mennyire hübben, ám igazolja majd a jövő.

Haladásunkat csak a méltánytalan ítélet tagadhatná, de már aztán, hogy hova, hogyan, mennyire haladunk, azt bölcselőkép határozottan kimondani nem érünk elég kritikai erőt magunkban. — Cégeink szerint itélve nyomatékos előjeleiket ismerhetjük föl a szellemi emelkedésnek. Egy zsemlés bolt (talán arra figyeltetés végett, hogy nem csupán kenyérből él az ember) az irodalmi reformatort Kazinczyt, egy újabb kelmebolt (talán arra intőleg, hogy ne csupán látszani, de valóban lenni iparkodjunk, a miknek lennünk kell) a társadalmi átalakítót a nagy Széchenyit hordja homlokán. Látható már nemzeti színű sörcég is, melynek csarnokában Árpád ivadékának pezsgővére árpalévé hűtetik és sűrösítetik; van már ily cég is: „az igaz mértékhez“ mely szintén nem keveset akar jelenteni; azonban nem elemezzük, nehogy boncolásunk alatt igazsága kárát vallja.

Mindevvel ugy hisszük a haladás iránti méltánylásunknak félreismerhetlen tanuságát adjuk, midőn e tova ható célzatu jelenségeket köztudomásra hozni igyekszünk. Az érintett cégek már csak annyiban is önérzeti fejlődést mutatnak, minthogy az illetők ez által tisztebb melléknévre tesznek szert, mint kik állatneveket tűznek ki cégül, s a nép nagyobb részétől aztán azok nevével neveztetnek, mely megtiszteltetésen nem lehet okuk örvideni. — A névről levén szó, fölemlithető itt népünk azon csintalan szokása, hogy kevés polgártársát hagyja melléknév nélkül, mely többnyire gunyos, mindamellett mégis ritkán rosz szándékból eredő, csupán megkülönböztetés végett tapad az olyas aztán a családnévhez. Ennek főoka abban rejlik, hogy a gyakran igen sokkal közös vezetéknev mellé sürűen járul ugyanazon keresztnév is p. o. Nagy és Kis Jánosok, Tóth s Németh Józsefek, Horváth Istvánok és Török Pálok, Fekete, Fehér, Vörös Mihály sat. száma annyi ily népes magyar városban, hogy számos jogi zavar támadhat köztük. — Mily célszerű volna tehát ez okból vagy erdélyi testvéreinket követnünk, kik származási helyökről vesznek föl megkülönböztető melléknevet, vagy más nemzetbeliek példájára kettős keresztnévet is fölvennünk, hogy a mely néven neveztetünk, az kizárólag sajátunk legyen s ne történhessenek meg oly kellemetlen meglepetések, minőkre a mult évtizedből emlékszünk, hogy egyik másik magyar atyánkfia csupa tévedésből névrokona helyett volt kénytelen ártatlanul lakolni. — Azonban hagyjunk másorra is, ha ugy tetszik.

Árpád G.

T Á R C A.

Vész és nemtó.
Történelmi beszély
Ránosztai Rezsőtől.
(Folytatás.)

Hosszu viszontagságteljes évek multak el, melyeknek élő emlékeként álla a férfi, hogy legyen ki azok eseményeit megszírassa.

Százak, ezrek pusztultak el, haltak meg...
A királyi fők megingaták, vérbe sárba dobálák egymás koronáját; a népek egymás ellen keltek harcra.
Soknak jutott fájdalom az évek ajándékából, de jutott nem kevésnek öröm is, és ezek egyike volt az idegen férfi...
Nője őt egy régóhajtott gyermekkel ajándékozta meg,

s a gyermek kétszeresen kedves volt — a férfi előtt; mert kis leánykája anyjának képmássa lett...

Örömkönnnyel szemében adá hálát istennek a férfi, midőn gyermekét nője karjaiból elvéve kebléhez szorítá, s midőn a gyermek nőtt s atyja térdein enyelegve egyetmást kérdezgetett, — az agg maga is gyermek leve örömeiben...

A leánya volt egyetlen legfőbb kincse az anyai szívnek is, s annál féltettebb kincse, minél hosszabb volt, minél hosszabbnak tetszék előtte az idő, melyben azt nélkülözni kelle.

A szülék örömét őszintén oszták a gyermekben a házhoz tartozók is, s ez csak nevelé a szülék boldogságát. Kivált az öreg Abdeel, a hü szolgálta ragaszkodása sokszor csaknem a tulságig ment.

Ő akarta a kis lánykát mindig hordani, ő játszott vele napokig s sokszor az anyának egész kérelmére volt szüksége, hogy gyermekét egy-egy órára már ő is megkaphassa. De ki haragudnék meg akkor, midőn az egyes tulságokban is, csak az irántunki szeretetteljes ragaszkodás és hűség jeleit találjuk.

Kitartó szorgalommal s gondnal nevelék a szülök gyermeküket az akkori kor egyszerűbb igényeihez képest megtanítva mindenre mit az élet körülményei megkivántak, de különösen az Ur szent félelmét és engedelmisséget, e kettőt kívánák keblébe oltani. . . . Siker koszoruzá fardalmaikat, mert a lányka fogékony lelkében mély gyökeret vert az isten iránti tisztelet, és a szülék iránti engedelmisség szent érzete. . . . Artatlan szívében erény lakozék s lelkének gondolatjai tiszta kört alkotának vágyai fölött...

A mint nőtt a gyermek, vele nőtt a szülék öröme, boldogsága is, és mindig féltettebb kincsként ölelék kebelükre.

Az atya, kivel beszélyünk elején találkozáunk az agg Tiszavölgyi a keblén csüggő leány a szülei szerelmét a hála édes engedelmisségével viszonzó gyermek — Ilon vala...

Ilon a szerény Tiszavölgyi csöndes magányában mint ibolya elvonulva fejlődék, s midőn a tizenötödik tavasz csókolá sugárzó gyermek homlokát szüz keblének érintetlen tiszta érzelmeire feljött a szerelem fényes napja üdvöt és boldogságot árasztva ...

A hiven őrzött kebel szentélyét, hol eddig csak szülei szeretet lakozék egy barna fürtös ifju, nemes képe foglálá el...

Szülei áldás kísérte a lányka tiszta szerelmét s arakoszorujának virágain örömköny rezge, s a boldogság harmata; mit a fényes jövő reményében a tularadt kebel sirt reá...

De beálltak a zajos idők... s mert vélemény különbség elszólitá az apát és völegényt, a kitüzött nász elhalasztaték.

Az ősz Tiszavölgyi Péter pártjához szegődött, — Gárdai Akos a meghítt I. András eleibe menő Vatha seregéhez állá be...

Atya és vő ellenpárton szemközt állának egymással, mert mindenik hiven ragaszkodék elvéhez, de az elvkülönbség, bárha megszakítá is az együttlét boldogságát; hanem a rokonérzelem hurjait nem hangolta le.

Az agg Tiszavölgyi ép úgy szerette vőjének választott kedvencét, mint előbb.

Midőn a férfiak táborba szálltak, s a leányka elvált kedvesétől a viszonttalálkozás boldogságának édes reménye ada enyhet égető fájdalmaira...

III.

Tiszavölgyi virága.

Nincs öröm fájdalom nélkül...

Az öröm rózsáival együtt nőnek a fájdalom tövisei is.

Az éj csendében virasztott Tiszavölgyi...

Miután Ilont feküdni küldé ő is lenyugodt ugyan, de nem jött álom zemeire...

A tikkasztó nap hevében elfáradunk, száú és ezertárgy

veszi igénybe figyelmünket s kimerit. De az éj, ez oly vonzó bájoló! Gyönyörködött s mégis nyugodnunk hágy.

A homály mely köröttünk elterjül, a csendes nyugalom mely az alvó természetet hallgatva ünnepel — édesen ringatja lelkünket, s mig a tiszta szív nyugalmának enyhet adni látszik, örömeit megtízszerezi az.

Oly jól esik az embernek ilyenkor gondolkodni.

Igy volt ezzel az ősz agg is...

Lelkét a mult emlékei foglalák el...

Feltárult előtte örömeivel, szenvedéseivel...

A szorongásteljes utak, az aggalom melyet érze, midőn a királyi eleibe állítaték. Mirzaino aljassága... A vád miket ráfogának . . . minden, minden fölmerült lelke előtt...

Észébe juta a fájdalom, mely eltölte szívét, midőn a nőt kit szerete, Péter gyámságában hagyni kényteték, az édes megszabadulás...

Maga előtt látá egész multját, s ismét szenvedett, de e szenvedés fájdalmaival a szebb való boldogsága elvéve.....

Bár több bánata volt is az életben mint öröme, de a jelen feledteté vele a multakat, s ha a kettőt egybeveté, a leünt mult halvány emlékeit a családi életnek pirosuló jelene egy felderengő jövőnek ábrándaival fedte el... Hisz ő most leányára a 15 éves gyönyörű Ilonra gondolt... ő benne látta teljesedni vágyait, ő általa látta dicsugárral öveztetni családi boldogságát, és agg keble, melyben azelőtt annyi bánat, fájdalom lakék, most csak egy nagy boldogságot takara...

A haza ügye ugyem sok örömet ígér — gondolá az agg — legalább családi élettem fáján hadd nyiljék virág... Oh bár csak minél előbb boldognak látnám e leányt egy derék férfi kezén; de mikor lesz még boldogságom teljes... Ki tudja Akos mi végzetre vár. A csaták sorsa bizonytalan. Pedig élete három étellel van egybekötve!!! De miért is kelle a végzetnek bennünket külön szólitani . . . Igy legalább együtt lehetek volna a gyermekek, — de nem; düljön el előbb a haza bizonytalan állása.

Az agg gondolataiba mélyedve hallgatótr. Gondolkozék a boldogságról, gondolkozék a fájdalomról...

De mi ez?

Az éj csendét halk nesz zavará meg.

Az öregnek úgy tetszék, mintha valaki a sátor ajtaját felhuzta volna.

Majd halk léptek surranása volt hallható.

Bizonyosan Ilon átment anyja szobájába — mondá magában az öreg — s tovább gondolkodék, s gondolkodék hosszan mélyen...

Atyám segits; — hallék egyszerre a sátor mellől egy elfojtott sikojban, s mig a kétségbeesett hang tova rezget fájdalmasan a légben, a sátor belsejét külről jövő fény tölté el.

Éz Ilon szava! — kiáltá fel az ősz, s kardját kezébe ragadva, rohant ki a hang felé.

(Folytatatik.)

Heti szemle.

— A. P. Napló után kivonatban közöljük, hogy a kolozsvári löverseny nem csak a környék, hanem a két testvérhon számos kitünő hazafiát csöditette össze, és hogy az alkalommal Reményi ismét mint az engesztelődés, testvériség, és jótékonyosság anyala tünt fel zemeink előtt. Ünnepelelt művész-hazánkfia t. i. jul. 27., második roppant látogatott hangversenyt tartván, a kolozsvári magyar értelmiség által napközben a programmon kívül román nemzeti dalok játszására lön fölszólitva, mihez a jelenlevő kormányzó herceg engedélyét kieszközölve, a sirva-riva bugó édesbus oláh dalt azok nagymesterétől Salamontól azon délután elsajátította. A célba vett „román-magyar testvériség“ hire a városon szokatlan

érdeket gerjesztett s este a színház úgy zsufolva volt, hogy hasonló közönségre itt nem emlékeznek. Midőn pedig megzendült a mélabus hang, melyben egy ezred fájdalom és egy kétes jövő zilált éber álma hallik, a magyarok részéről szünni nem akart a szívélyes kiáltás „éljen a román!” Mire a teljes számmal jelen volt románság sűrű szetreászkéval válaszolt és a karzatról piros, fehér, zöld papíron nyomtatott vers hullott szerteszét.

Színház után előleges elintézés szerint a Lovaregylet tagjai, az összes aristokratia, ifjuság, magyar és román értelmiség Kolozsvár leglátogatottabb vendéglőjébe, diszes közlakomára gyűltek össze. Csakhamar megkezdődtek a toasztok.

Az áldomások sorát lelkes ifju hazánkfia Papp Miklós kezdte meg ily felköszöntéssel:

„Uraim!

„A magyar történet legfényesebb lapjára egy nagy hős neve van följegyezve, ki bár román anyától született, de kinek örök emlékü tetteiben ragyogó pályája mindkét testvérnemzetnek egyaránt szolgált javára és dicsőségére. Mindenki érteni fogja, hogy az államférfiui és hadvezéri nagyság fönneséges példányáról Hunyady Jánosról szölok. Most itt az idő, hogy visszaemlékezzünk ama hajh! tündöklő és boldog napokra, midőn a két nagyatermett népfaj vére, melyeket a sors parancsa ezred év előtt a Maros, Szamos és Olt partján együvé vezetett, közös zászló alatt egykép a közös honért folyt. Ha ily meggyőződéssel közelítünk egymáshoz baráti kézsorítással: jöjön bármi vihar, bátran nézhetünk szemébe.

„Emelem poharam a derék román nemzetre.“

Papp Miklósnak kolozsvári román ajku jogtudor Rác János felelt zengzetes anyanyelvén. Nagy hatással elmondott terjedelmes felköszöntése itt következik:

„Uraim!

„A testvériség és barátság nyilvánítását örömmel fogadjuk, meg levén győződve, hogy a mi közös hazánk csak akkor fog virágozni és a boldogság tetőpontjára jutni, ha az abban lakó népek, különösen a román nemzet szoros egyetértésben és őszinte barátságban lesz a magyarral. Kitartó barátság azonban véleményem szerint csak úgy lehet, ha egymás nyelvét, ugy nemzeti jogait és szokásait szentül megőrizzik és tekintetbe veszzük. A nyelv iránti szeretet és a nemzetiség érzete oly nagy ma, hogy nem hiszem, lehetnének oly erős bilincsek, melyek e drága kincsek fejlődését gátolhatnák. Örömezt emelek hát poharat őszinte barátságért a magyar testvérekkel s óhajtom, hogy e barátság tartós legyen, mert a mint említém, országunk csak úgy lehet boldog. Éljen a testvériség a románok és magyarok közt!!“

Utána Kövály Mihály emelt poharat a testvériség szent eszméjéért következő velős szavakkal:

„A testvériség nevében üritem poharamat. Poharat üritek azon millió román polgártársink jövőjeért, kik velünk jó és balszerencsében ezer éve osztakoznak, s kikre, ha tán sulyosan nehezültek a mult idők, nem szabad feledniök, hogy a mi őket a magyar nemzet közhelyétől távol tartá, nem nemzeties ellenszenv, hanem rendszer kifolyása volt. A rendszer volt csak a hibás, nem pedig a népek magok s e román nép polgári helyzetében a magyarok közül is százezeren osztozának. De a létezett érdekkülönbségeknek köztünk utolsó nyoma is elenyészett.“

Gr. Bethlen Farkas abbeli hitét nyilvánította, hogy a honban lakó testvér-népek az egyenletlenség-okoza károk keserü tapasztalatán immár okulva, a történet intő szózatát figyelem nélkül nem hagyják. Nincsen ideje most a kérdések velejébe s részletébe ereszkedni; becsüljük meg egymás nyelvét és nemzetiségét! ez legyen jel-szavunk.

Bethlen Farkas szavait még a többi szónokot is tulhaladó lelkes éljenzés és szetreászke követte; az összes

közönség levett kalappal s egy szívvel-szájjal zengett be a Pongrácz által huzott „Szózat“ mindig kedves dallamába.

A mint a nemzeti dal negyedik strofája is elhangzott, román ügyvéd Sipotár József szólott mély belátással s az egyetértésért buzgó nemes indulattal. „Szép látvány — szólott Sipotár, — midőn az egyetértés égi szelleme minden tudat vagy előkészület nélkül így közénkbe szállott s a nemzeteket baráti ölelésre hozza össze.

„Ugyanazon gondviselés, mely a mult idők vészeit kiállani segített, kalauzolni fog, hogy a jövő szirtei közül is éppen kijussunk.

„Poharat üritek a honban lakó nemzetek egyességeért, és főleg kívánom, éljen a nagylelkü magyar nemzet!“

Papp Miklós az unióért ivott, szakadatlan éljenzés kíséretében.

Rác János, megint román nyelven szólva, hozta föl viszonyos óhajtasát: tiszteljük egymás nyelvét és nemzetiségét, melyeket az ujjabbkor szava mindenhol elvitathatlan tekintély jogával ruházott föl. Igy könnyü lesz a multak félreértéseit feledve, közösen munkálódnunk a jövő reményeinek sikeresítésére.

Demeter Mihály derék román ifju magyar nyelven üdvözölte az ébredést s mondott százszoros átkot reá, ki e drága frigynek megtörője lenne.

— Az alkuszok testülete Pesten új lapot indit meg „Pesti kereskedelmi lap“ cim alatt, mely augustus elejétől kezdve egyelőre hetenkint háromszor fog megjelenni. Előfizetési díj egész évre 6 ft., félévre 3 ft. Szerkesztője Dux Adolf.

— A Sarkady István által szerkesztett, új kiállításal és új tartalommal megjelenő „Nép Ujságának“ első száma szintén már beköszöutött, és pedig szines képekkel, melyeknél valóban jobban szeretnők, ha a szövegbe jóra való fatalmazetek nyomtatnának. Különben a fiatal szerkesztő szorgalmától várjuk, hogy e sokat hányatott lap sorsát megalapítandja.

— Beküldetett szerkesztőségünkhöz: A magyar nyelv gyakorlati tanfolyama. Kellner Lajos után irta Kempelen Győző. Első kötet, mely 86 lapra terjed, ára nincs kitéve.

— Gyula, szabolcsmegyei községben az ottani zsidó lakók már rég törekszenek egy istenháza felállításán, de ezen szándékuk mindig hajótörést szenvedett szegénységükön, ugy hogy a terv létesítéséről mármár végkép lemondtak. Azonban ezen magyar községben voltak emberek, kik a testvériség igaz fogalmával birtak, és nevezetesen Szécsy János protestáns-, és Molnár Demeter g. n. e. lelkész, továbbá Helmeocz Ferenc jegyző, és Vajda Gábor bíró a községnél kieszközölték, hogy a zsidó lakosoknak az imaházukra szükséges telek és az építési anyagok a községköltségre ingyen kiszolgáltassanak. Ezek oly tények, miket csak legnagyobb örömmel jegyzi fel az emberbarát.

— Tüz Lőrinc: „Magyarország nem volt, hanem lesz“ címü politikai és humoristicus poemákra hirdet előfizetést 1 ftjával. A próbak egészséges humorról tesznek tanúságot, és ezért e könyvet ajánlhatóan tartjuk.

— A cs. kir. állami vasutársaság körülvelemben tudositja tisztviselőit (hogy a közönség is megértse) miszerint a társaság csupán csak német nyelven szerkesztett szállítmányozási leveleket fogad, minthogy kívánni nem lehet, hogy minden szállítási állomásokon magyarul csehül stb. értő egyének legyenek felállitva.

— Kopenhágában e hó 6-án nagy nemzeti dán ünnepelet tartottak. Évnapja ez azon ténynek, mikor a dánok Fridericia mellett a németeken rajta ütöttek. Az ünnepélyben egy német énekesnő Pollack kisasszony, s a szintén német Renz igazgató, egész társaságával, működtek közre. Gyakorlatilag bebizonyították e németek, hogy csakugyan kozmopoliták. — Bogdanoff Nadejda kisasszony ott hagyta fényes fizetését Párisban, mikor az „Almai csata“-ban kellett volna föllépnie.

— Az ujvidéki és zombori városi község elhatározta, hogy hivataloskodási nyelvük szerb legyen; az utóbbi ezen hozzátevessel, hogy ne cyrill, hanem latin betűkkel éljenek.

— Uj magyar lap Vác-on. A „Napkeletnek“ írják Vácról, hogy ott Arvay József egy magyar hetilapot szándékozik kiadni, melynek főmunkatársaul Degré Alajos ismert írónkat emlegeti.

— Egy osztrák érzelmei Londonban. A londoni statist. congressusnak egy ausztriai tagja írja a „Bohemia“-nak: „A bankban mindent külön megmutogattak; a legérdekesebb mindenestre azon gép volt, mely minden arany darabot tüstént kilök, ha csak egy parányit hibit is. Ezen gépet gőz hajtja. Nevezetes a bankjegy-nyomda is; egy csomag bankjegyet adtak kezünkbe, mely 1000 darab ezerfontos bankból állott, s valóban saját szerű érzet volt annak tudata, hogy 10 millió fót tart az ember markában. Megmutatták azon szekrényeket is, melyekben 40 millió font sterling vert arany tartatik, s meg kell vallanom, hogy ezen szekrényeket tartalmukkal együtt jobb szerettem volna Ausztriában látni.“

— A pesti zavargások alkalmával — írja az aradi német ujság pesti levelezője — száznál több kisebb-nagyobb sebesülés történt.

— A Kisfaludy-társaság aug. 1-én tartotta választó gyűlését, melyen szavazattöbbséggel elnökké b. Eötvös József, helytartó elnökké Toldy Ferenc, igazgatóvá Arany János, titoknokká Greguss Ágost, jegyzővé Tóth Kálmán választották. Pénztárnok és ellenőr választása egyelőre elhalasztott. A társaság bizottságot nevezett ki, melynek feladata lesz részletes tervet készíteni az újabb erővel megindítandó munkálkodásokra, e munkálkodások szellemi és anyagi biztosítására, valamint a tisztviselők fizetésére nézve. Határozta egyszersmind a társaság, hogy havi üléseit ezentúl minden hónap utolsó csütörtökén fogja tartani; még pedig délután 3 órakor. A legközelebbi havi ülés szeptember 27-én lesz.

Temesvári njdonságok.

* Mult hó 29-én a temesvári g. n. e. szerb egyházi község gyűlésében szönyegre került Észak községének azon ohajt magában foglaló körlevele, hogy legfelsőbb helyen szerb nemzeti congressus megtarthatásáért folyamodvány nyujtassék be. Az irányt adó temesvári község, melynek gyűlésében az intelligentiá nagy számmal részt vett, a körlevelet minden vita nélkül félre tette.

* Gróf Saint-Quentin kormányzó ur ő excellentiája

egyik legközelebbi körutazása alkalmával Versec városát megérintvén, a tisztelgésére elébe jött küldöttségnek, megnyugtatóul kijelenté, miszerint legkisebbet sem tartanak attól, hogy ő cs. kir. felsége kormányzása alatt a jelen koronaország Magyarországhoz vissza fogna csatoltatni. Szintezen megnyugtatót nyerte egy nagyikindai küldöttség is, mely a kormányzó urnál Temesváron tisztelgett, és mely előtt ő excellentiája azon várakozását fejezte ki, hogy a szerbek ezentúl is oly hívek leendnek, mint voltak egy évtizednél előbb.

* Ma kedden reggeli 9 órakor a józsefkülvárosi uj elemi tanodának alapköve tétellett le. Martinszky kanonok ur végezte az egyházi szertartást.

* A temesvári takarékpénztárba f. é. július havában 305 fél betett 64307 ft, 6 krt., 297 fel pedig kivett 48,698 ft. 47 krt. o. é.

A temesvári hajótulajdonosok egyezkedtek, hogy minden szállítmányokat a Begán közös számadásra fogják végbe vinni, és hogy ezen vállalat „temesvári hajós társaság“ bejegyzett cég alatt fogja üzemeltetést megindítani. Miről legközelebb többet.

* Julius havában következő szállítási árak számítattak egy egy mázsa után:

Temesvárról Károlyfehérvárra	1 ft. 60 kr.
„ Nagy-Szebenbe	1 ft. 70 kr.
„ Fogarasra . . .	2 ft. —
„ Aradra . . .	— 48 kr.
„ Lugosra . . .	— 48 kr.
„ Karansebesre . . .	— 74 kr.
„ Péterváradra (vizen)	— 30 kr.
Nagy-Kikindáról Pétervárra . . .	— 70 kr.
„ Szabadkára . . .	— 80 kr.
„ Zomborra . . .	— 80 kr.
Versecről Pancsovára . . .	— 70 kr.
Szegedről Szabadkára . . .	— 70 kr.
Szabadkáról Zomborra . . .	— 58 kr.

* Hetivásári árak aug. 3-án: Buz a 4 ft. 50 kr., 4 ft. 25 kr., 3 ft. 50 kr. — Kétszeres 2 ft. 80 kr. — Rozs 2 ft. 10 kr. — Árpa 1 ft. 50 kr. — Zab 1 ft. 30 kr. — Tengeri 2 ft. 40 kr. mérőnkint. — Széna vagy Szalma mázsája 1 ft.

Igazítás.

A Delejtű 30-ik szám 235. lapján, első hasáb 27 sor, lickó helyett: flickó, második hasáb, harmadik sor, szervirozták helyett: szerviroztak; a negyedik sorban „valakinek“ helyett: valaki olvasandó.

Szerkesztői távirtda.

Ó-Becse N. M. Az akadály okát már megérthette. A kívánt programból nincs már példányunk.

Vas-Boronának: Csak kopogtasson ön, szívesen nyitunk önnek ajtót.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

HIRDETÉSEK.

13. sz. **Uj gőzkatlan** (1—2)

jó vasból, és 2¼ lóerőre jutányosan eladatik a Józsefkülváros, uri utca, 233. számú házban. Közelebb tudósítással szolgál szerkesztőségünk.

12. sz. **Tanító kerestetik,** (1—2)

ki magyar és német nyelven magánházbán oktatást adhat a felgymnasiunai tárgyakban egy-két figyermeknek. Közelebb tudomást szerezhetni szerkesztőségünknel.

14. sz. **Meghívás.** (1—2)

A torontáli gazdatiszti nyugdíj-intézet ez évi nagygyűlése f. augusztus hó 19-én fog Zsombolyán az uradalmi irodában az intézeti elnök, méltóságos beodrai Karácsonyi László ur elnöklete alatt megtartatni; az intézeti tag urak tisztelettel felkéretnek a megjelenésre.

Zsombolyán augusztus 2-án 1860.

Az intézet titkára.